

Boekaankondigingen

Alterra-rapporten

Deze rapporten zijn te bestellen door overmaking van het vermelde bedrag op bankrekening 36.70.54.612 t.n.v. Alterra te Wageningen, onder vermelding van het gewenste rapportnummer.

W.C. Knol & M.W.M. Noordman, *De kadastrale kaart van 1823: digitale ontsluiting en landschapsecologische toepassingen*, Wageningen, 2003, 60 pag., € 27, Alterra-rapport 820.

P. Mekink, *De bodemgesteldheid van bosreservaten in Nederland. Deel 8. Bosreservaat Liefstingsbroek*, Wageningen, 2003, 50 pag. incl. bijlagen + bodem- en grondwatertrappenkaart, € 13, Alterra-rapport 60.8.

P.F.M. Verdonschot, P.W. Goedhart, R.C. Nijboer & H.E. Vlek, *Voorspelling van effecten van ingrepen in het waterbeheer op aquatische gemeenschappen. De ontwikkeling van cenotypenvoorspellingsmodellen voor beken en sloten in Nederland*, Wageningen, 2003, 239 pag. incl. bijlagen, € 31, Alterra-rapport 738.

*A.C. Hoegen, *Vegetatiekartering Zeldersche Driesen 1993–1996*, Wageningen, 2003, 63 pag. incl. 21 bijlagen met vegetatieopnamen en -kaarten, rapport IBN-DLO/Staatsbosbeheer.

*B. Vanholen, *Epifytische macrolichenen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – Anno 2000*, Meise, 2003, 60 pag. incl. verspreidingskaarten, uitgegeven als Scripta Botanica Belgica 26, prijs € 10,= + € 2,91 aan verzendkosten (betaling vooraf), te bestellen bij de Nationale Plantentuin van België (Mevr. K. Clarysse, tel.: 0032–2–2600942; e-mail: katrien.clarysse@br.fgov.be).

E.J. Weeda, J.H.J. Schaminée & L. van Duuren, *Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland. 3. Kust en binnenlandse pioniermilieus*, Utrecht, 2003, ISBN 90-5011-176-9, 256 pag., dit mooie en verzorgd uitgegeven boek behandelt 55 associaties van plantengemeenschappen en is het derde deel van de uit vier delen bestaande atlasserie over de plantengemeenschappen van Nederland, het boek bevat, naast verspreidingskaarten over de periode voor 1974 en de periode 1975–1999, veel (kleuren)foto's en illustraties, € 40,95 (KNNV-leden € 35,95 bij de KNNV). Info: KNNV Uitgeverij, Utrecht (tel.: 030–2333544; e-mail: info@knnvuitgeverij.nl).

Hans Kruijer

* De prijs van dit werk is bij de redactie niet bekend. U kunt het inkijken in de bibliotheek van het Nationaal Herbarium Nederland, Universiteit Leiden branch, Einsteinweg 2 te Leiden.

Boekbespreking 1

J. Barker, *The Medicinal Flora of Britain and Northwestern Europe. A Field Guide including plants commonly cultivated in the region*, Winter Press, West Wickham (Kent, Verenigd Koninkrijk), 2001, 624 pag., £ 28 (te bestellen bij de uitgever, e-mail: winterpress@hotmail.com), ISBN 1-874581-63-0. – Deze 'flora' is eigenlijk een naslagwerk over plantensoorten met een medicinale toepassing en behandelt ruim 530 soorten 'geneeskrachtige' kruiden die inheems, ingeburgerd of in cultuur zijn op de Britse Eilanden en in het daar tegenoverliggend deel van continentaal Noordwest-Europa. Anders dan de titel doet vermoeden, behandelt het boek ook de giftige plantensoorten. In dit opzicht wijkt het boek niet veel af van andere boeken over geneeskrachtige planten die met enige regelmaat aan het grote publiek worden aangeboden. Het is echter geen boek voor het grote publiek: het is daarvoor te veel een naslagwerk. De opmaak is ook niet bijzonder aantrekkelijk (vette kopjes).

Het boek combineert botanische en therapeutische informatie. De botanische informatie bevat per soort een korte beschrijving van de plant en een summier karakterisering van de ecologie en de verspreiding. De informatie over medicinale toepassingen is tweeledig. Bij ongeveer de helft van het aantal behandelde soorten wordt beknopt informatie gegeven over de biologisch actieve inhoudsstoffen, de te gebruiken onderdelen van de plant en de therapeutische toepassingen hiervan. Bij vrijwel iedere soort staat een verhandeling over de historische danwel eigentijdse medicinale toepassingen van de plant. Het boek is in het geven van informatie over medicinale en therapeutische toepassingen het sterkst. Het is dan ook in eerste instantie bedoeld voor beoefenaren van kruidengeneeskunde (in het Verenigd Koninkrijk) en mensen met een specifieke interesse in fytotherapie danwel een algemene interesse in planten en hun medicinale toepassingen.

Het boek heeft een therapeutische ingang door middel van twee indices (voor in- en uitwendige toediening). De hierin gerubriceerde ziekten en kwalen leiden naar de therapeutisch te gebruiken geneeskrachtige kruiden. De auteur geeft in het begin van het boek terecht twee algemene waarschuwingen tegen 'zelf dokteren' en zet bij de behandeling van families en soorten waarschuwingen bij gevaarlijke (giftige) planten en groepen van planten waarin gevaarlijke en onschuldige planten gemakkelijk met elkaar verwisseld kunnen worden (zoals bij de Schermbloemenfamilie). Ze lijken mij niet overbodig en hadden in voorkomende gevallen nog wel duidelijker geformuleerd kunnen worden (zoals bij *Oenanthe crocata* L., waar de auteur er voetstoots vanuit gaat dat de lezer al weet dat deze soort giftig is).

Het boek heeft een botanische ingang door middel van een aantal veldsleutels en een index op plantennamen. De veldsleutels leiden naar families en zijn ongebruikelijk van vorm. Ze zijn bedoeld voor leken op het gebied van de botanie, maar ik betwijfel sterk of ze voor iemand zonder veel botanische kennis goed blijken te werken. Ik vind ze niet goed en bovendien mis ik sleutels naar soorten. Het boek geeft wel een tamelijk uitgebreide instructie hoe de morfologie van planten bestudeerd kan worden voor de determinatie en identificatie van de plant. De in het boek opgenomen lijst met families en hun belangrijkste kenmerken is wel handig voor de verificatie van determinaties, maar voor leken waarschijnlijk toch te lastig om van enig nut te zijn.

Er staan relatief weinig illustraties in het boek. Slechts bij een kleine 90 soorten staat bij de behandeling van een soort een habituslijntekening van de plant; deze tekeningen zijn zijn eerder verschenen in handboeken van de *Botanical Society of the British Isles*. De tekeningen zijn meestal wel goed, maar zijn in nogal wisselende kwaliteit afgedrukt. Ze zijn bovendien niet gelijkmatig over het boek verdeeld: er staan relatief veel tekeningen bij de Kruisbloemen- en de Schermbloemenfamilie. Het ontbreken van illustraties bij de uitleg van de botanische termen lijkt mij een gemis, zeker gezien de doelgroep van het boek.

Het boek is eigenlijk alleen interessant voor mensen met een grote interesse in de medicinale toepassingen van geneeskrachtige planten voorzover zij niet van plan zijn om met behulp van het boek deze planten te gaan determineren.

Hans Kruijer

Boekbespreking 2

M. Blamey & C. Grey-Wilson, *De Geïllustreerde Flora* (3^e druk), Tirion Natuur, Baarn, 2003, 543 pag. € 49,98, ISBN 90 5210 508 1 [bewerkt en uit het Engels vertaald door P. Heukels, M. Pheijffer & M. Sosef]. — Wie deze bloemengids openslaat wordt aangenaam getroffen door de illustraties van Marjorie Blamey, die met veel detail zijn getekend en door de drukker (bijna steeds) in natuurlijke kleuren zijn afgedrukt. De planten zijn meestal op natuurlijke grootte en zeer natuurgetrouw weergegeven. Het is een genoegen om in deze flora te bladeren en te genieten van de fraaie afbeeldingen van weinig bekende soorten zoals *Trifolium suffocatum* L. (voorkomend in Wales, Z.-Engeland en de Kanaaleilanden), *Sibthorpia europaea* L. (Groot-Brittannië en West-Frankrijk), *Ranunculus reptans* L. (IJsland, delen van Scandinavië en Faroër), *Rumex graminifolius* Rudolph ex Lamb (arctisch Finland) en *Saxifraga platysepala* (Trautv.) Tolm. (Spitsbergen en Noord-Rusland).